

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Camí de la Salva - Ca n'Arbocet
Alçada: 432

Coordenades:

Latitud: 41.71281
Longitud: 1.92523
UTM Est (X): 410590
UTM Nord (Y): 4618449

Classificació

Número de fitxa 08182 - 43
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Enderrocada en la seva major part a partir d'una data posterior a l'any 2008.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A0060000200000H
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 23/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al capdavall d'unes feixes emboscades de pi blanc (*Pinus halepensis*) i brolla de romaní de la zona meridional de la Costa del Penjat. No fa pas massa temps que s'ha enfonsat, i només queda visible part de la corona (gruix dels murs, de 90 cm) i la part posterior amb l'arrencada de les lloses de la coberta amb el recobriment característic de terra lligada amb pedruscall. Encara es pot veure que es tracta d'una construcció integrada al mur amb la façana aparent. Gràcies a la fotografia i les dades aportades l'any 2008 pel grup Drac Verd de Sitges, es pot descriure la planta de la barraca. El marge on es va construir estava reforçat amb pedra força regular, amb una cara planera cap a l'exterior, combinant dues mides de pedruscall que es fan encara ben visibles, de mida mitjana o petita-mitjana, alguns d'ells en forma de tascó i blocs més grans disposats regularment. Tenia una planta mixta. L'eix de la barraca era perpendicular al mur amb els brancals o muntants rectes, lleugerament inclinats cap a la banda esquerra degut al moviment estructural que ha comportat el seu enfonsament. La llinda, era simple, plana, i la porta mesurava 1,40 metres d'alçada (mesures preses amb la llinda) per una amplada de 0,55 metres. No conservava ni el voladís i la coberta tenia un gruix molt important de terra amb pedruscall. El gruix del murs era de 0,55 metres. A l'interior mesurava 2 metres de fondària màxima, per 1,95 metres d'alçada fins a la clau de volta. La porta estava encarada al sud-est.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3038, d'on hem utilitzat la tercera fotografia per poder veure com era la barraca abans de l'enderroc. Tot i que a la Wikipedra està situada erròniament per sota el camí, quan en realitat està per sobre.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de

residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

